

Wij(k) en zij

Adviesrapport voor de medewerkers van 'De Bewaarschool', waarmee zij kunnen aansluiten bij 8 tot en met 12-jarige jongens uit Banne Noord, die opgroeien binnen de straatcultuur.

Auteurs:	Hilde Hagenouw Daphne Slofstra
Begeleider CHE:	Martine Lukasse
Begeleiders werkveld:	Inge van Strien Marilijn Soesman
Datum:	30 juni 2014
Copyright:	Christelijke Hogeschool Ede

Inhoud

Samenvatting.....	2
Voorwoord.....	3
Advies	4

Samenvatting

Dit onderzoek draaide om de vraag hoe kinderwerkers uit Banne Noord, werkzaam voor De Bewaarschool, kunnen aansluiten bij jongens van 8 tot en met 12 jaar die een achtergrond hebben binnen de straatcultuur. De kinderwerkers verrichten buurtgericht kinderwerk onder kinderen van vier tot en met twaalf jaar. Ze ervaren moeite in het contact krijgen met deze kinderen en het aanbieden van activiteiten die deze kinderen aanspreekt. Het doel van dit onderzoek was dan ook om deze kinderwerkers handvatten te bieden binnen hun werk. Het product dat voor ogen werd gehouden, was een vorm van een adviesrapport, waarin verschillende handvatten en adviezen worden gegeven ter invulling van het contact en de activiteiten. Voor de beantwoording van de hoofd- en deelvragen is er op verschillende manieren onderzoek uitgevoerd. De betrokken kinderwerkers van De Bewaarschool zijn geïnterviewd om een zicht te krijgen op het probleem en het probleem achter dit probleem. Hierna volgde een uitgebreid literatuuronderzoek. Via internet en de telefoon zijn er veel projecten en instellingen gezocht die ook (buurtgericht) kinderwerk verrichten onder kinderen in de basisschoolleeftijd en te maken hebben met straatcultuur, om deze te kunnen interviewen. Aan de hand van de informatie uit deze interviews en de literatuur is er antwoord gegeven op de deelvragen en uiteindelijk de hoofdvraag.

De eerste vraag waarop antwoord gegeven moest worden, was wat straatcultuur precies was en hoe het zicht uitte binnen Nederland, en specifiek ook binnen Banne Noord. Als de literatuur met de informatie uit de interviews wordt samengevoegd, kom je tot de volgende definitie: 'een langdurig, gezamenlijk gedragen gevoel onder groepen kinderen en jongeren. Ze wantrouwen en zetten zich af tegen de gangbare cultuur en autoriteiten. Samen ontwikkelen ze (afwijkende) gedragingen, normen en waarden en taalgebruik.' De uitingen laten zich vooral zien in overlast, het wordt gezien in het lastigvallen en intimideren van buurtbewoners en voorbijgangers. Er is sprake van grof en agressief taalgebruik en vernielingen door deze kinderen. Voorwaarde voor dit gedrag is dat het in groepen plaatsvindt. Groepsgedrag is dan ook een belangrijke voorwaarde voor straatcultuur. Daarnaast is de straatcultuur terug te zien in het gedrag van kinderen onder elkaar. Er wordt gevochten om een plekje in de groep en veel tegen elkaar opgebokst. De kinderen in Nederland laten echter geen diepgewortelde straatcultuur zien. Het gaat om straatcultuurgedrag, wat beïnvloedbaar is en alleen stand houdt binnen groepen.

Daarna was de vraag waar kinderwerkers tegenaan liepen in het contact met de kinderen. Brutaliteit en respectloosheid waren de voornaamste dingen die naar voren kwamen. Daarnaast was er de vraag of vrouwen wel kunnen werken met straatcultuurjeugd. Uit de interviews en literatuur is gebleken dat dit wel kan. Vervolgens is onderzocht welke methodieken en interventies, gericht op de onderzochte doelgroep, al bestonden en wat hiervan de werkzame elementen al waren. Daarnaast werd er gekeken welke hiervan bij het kinderwerk in De Banne pasten. Er is geen enkele methode of interventie speciaal gericht op jongens tussen de acht en twaalf jaar, die straatcultuurgedrag laten zien. Wat uit onderzoek naar voren kwam, is dat het noodzakelijk is om eerst veelvuldig en langdurig te investeren in het fysieke contact leggen zonder gelijk activiteiten te willen ondernemen met de kinderen. Het gaat erom dat de kinderen de kinderwerker leren kennen, en andersom, en er een vertrouwen en een vorm van respect kan ontstaan. Dan pas kunnen de elementen uit de methodieken, zoals spaar- en betaalsystemen en rolmodellen, succesvol worden toegepast binnen het kinderwerk.

Deze adviezen en interventies kunnen zeker toegepast worden binnen het kinderwerk in Banne Noord. Maar de stap voor het aanbieden van aansluitende activiteiten is het investeren in de doelgroep door de wijk in te gaan en contact te maken met hen. Als er een band van vertrouwen en wederzijds respect is, kan de volgende stap gezet worden. Dan kan het hanteren van regels tijdens activiteiten goed werken door het handhaven van een spaarsysteem. Kinderwerkers kunnen de eerdergenoemde adviezen op hun eigen manier toepassen binnen de activiteiten. Op basis van ons onderzoek en gesprekken met de opdrachtgever zijn wij tot de conclusie gekomen dat een adviesrapport het beste past als werkzaam product bij De Bewaarschool.

Voorwoord

Voor u ligt een adviesrapport, geschreven voor de kinderwerkers van De Bewaarschool, werkzaam in Banne Noord te Amsterdam. De afgelopen hebben wij een onderzoek verricht op verzoek van deze instelling. De hoofdvraag, van het onderzoek, uitte zich als volgt: *‘Hoe kunnen de medewerkers van ‘De Bewaarschool’ in de multiculturele wijk ‘Banne Noord’ die buurtgericht kinderwerk verrichten aansluiten bij jongens van 8 tot 12 jaar die opgroeien binnen een straatcultuur?’* In de voorgaande samenvatting is kort te lezen hoe het onderzoek is uitgevoerd en de belangrijkste resultaten van het onderzoek. Voor meer informatie verwijzen wij door naar het onderzoeksverslag. De laatste deelvraag van het onderzoek was hoe een werkzaam product eruitziet voor de kinderwerkers van Banne Noord. Er is gekozen voor een product in de vorm van een adviesrapport. Hiervoor is gekozen, aangezien er een wens vanuit de kinderwerkers lag, om zelf nog de vrijheid te hebben de resultaten op hun eigen manier toe te passen in de praktijk. Zij zien dagelijks de praktijk en weten dus als geen ander of een bepaalde interventie is toe te passen of niet. Daarom hebben wij gekozen voor een adviesrapport, waarin de adviezen besproken, die wij op basis van ons onderzoek, aanbevelen aan de kinderwerkers van De Bewaarschool. Ons doel hiermee is om de kinderwerkers handvatten te bieden in het aansluiten bij jongens van 8 tot en met 12 jaar, opgroeiend in de straatcultuur. Wij hopen dat het resultaat en voldoening oplevert. Uit het onderzoek zijn nog een aantal aanbevelingen naar voren gekomen, waaronder ook literatuur. Hiervoor verwijzen wij u naar het hoofdstuk ‘Aanbevelingen’, welke terug te vinden is in het onderzoeksverslag.

Er is voor gekozen dit te benoemen als adviesrapport, hoewel er enige verschillen zullen zijn met andere adviesrapporten. Zo is er geen uitgebreid verslag van het onderzoek en de opzet hiervan. Dit kunt u namelijk terugvinden in de voorgaande samenvatting en het onderzoeksverslag. Na dit voorwoord zal daarom direct volgen wat het belangrijkste is, de adviezen.

Wij wensen iedere lezer veel inzicht en plezier toe bij het lezen van dit rapport!

Hilde Hagenouw;
Daphne Slofstra

Juli 2014.

Advies

Na lang onderzoek gedaan te hebben naar straatcultuur, methodieken en werkzame elementen zijn er verschillende interessante naar voren gekomen die goed zouden passen bij jullie instelling. In een begeleidingsgesprek kwam naar voren dat de voorkeur uitging naar meer informatie over verschillende werkzame elementen die toegepast kunnen worden binnen het kinderwerk. Dit zou erg nuttig zijn in de vorm van een overzichtelijk opsomming van een aantal methodieken, interventies en aanbevelingen, zodat jullie een eigen invulling kunnen geven aan het uitvoeren hiervan. Daarom zullen een aantal van deze beschreven worden in dit adviesrapport. Maar er ligt een stap voor het toepassen van deze interventies binnen de activiteiten. Namelijk het contact leggen met deze kinderen, het vertrouwen en respect winnen. Daarom zal hier allereerst op in worden gegaan.

De eerste stap

Allereerst is het belangrijk om te beseffen dat er geen kant-en-klaar plan is om contact te maken met groepen kinderen of jongeren. Elk kind is anders evenals de houding en de interesse van de groep. De nadruk ligt op het feit dat de kinderwerker ook een belangrijk rol speelt in het succesvol contact maken. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om wat je uitstraalt of hoe je verbaal reageert. Het gaat erom dat je deze eigenschappen gebruikt en inzet, zonder gemaakt over te komen. Hier wordt heel erg snel doorheen geprikt en is de kans op respect klein. In het onderzoek is een aantal keer naar voren gekomen dat het voor een kinderwerker van belang is dat zij van passief naar actief gaat. Er heerst al een actieve houding binnen het kinderwerk in Banne Noord als het aankomt op de activiteiten in de hofjes. De kinderwerkers trekken de wijk in en brengen de activiteiten dus naar de kinderen toe. Hierbij is echter het doel om een activiteit uit te voeren. Maar men kan ook de wijk ingaan met het doel om contact te leggen, zonder activiteit. Om een bekend gezicht te worden en een relatie op te bouwen met de kinderen uit de buurt. Dit kan door regelmatig de wijk in te gaan en kinderen op te zoeken. Zij spelen en voetballen vaak in speeltuintjes of pannakooien die door de buurt verspreid staan. Knoop een gesprek met ze aan, vraag of je mee mag doen. In de basis is dan het eerste contact al gelegd. Het is belangrijk er niet teveel druk achter te leggen, dring je niet aan ze op. Contact móét niet. Er kan veel tijd voor nodig zijn om het vertrouwen en het respect van de kinderen te krijgen. Het is ook belangrijk hierbij open kaart te spelen. Kinderen zijn nieuwsgierig en zijn dat ook wat betreft de volwassene die ineens mee wil doen. Wees open over wie je bent, want ze voelen goed aan als je niet eerlijk bent. Uiteindelijk leren de kinderen de kinderwerker kennen en andersom. De kinderwerker krijgt ook meer inzicht in welke kinderen er allemaal in de wijk wonen en welke groepjes er zijn. Het wordt duidelijker welke kinderen kopstukken zijn in de buurt en welke kinderen overlast geven.

Kom niet gelijk met programma's, maar de kinderen eerst kennen. Doe met ze mee! Het respect moet je namelijk verdienen.

Inbreng kinderen

Als de kinderwerker wil aansluiten bij hen met activiteiten, en denkt hiervoor genoeg aan de relatie te hebben gewerkt, is het ook belangrijk te weten welke activiteiten dan aantrekkelijk zijn voor deze kinderen. In dit geval kan gebruik gemaakt worden van een vooraf vastgesteld programma maar kan er ook een kans liggen voor de kinderparticipatie. Een aantal instanties maakten gebruik van de inbreng van de kinderen in de vorming van hun programma. Dit kan ook winstgevend zijn in het kinderwerk in Banne Noord. Er zijn een heleboel activiteiten te doen en toch doet de onderzochte doelgroep nog niet echt mee. Wat als deze jongens (gedeeltelijk) inbreng hebben in het programma? Waar hebben zij werkelijk behoefte aan? Dit kan je te weten komen door een kinderraad in het leven te roepen maar ook door 'gewoon' de kinderen aan te spreken en ernaar te vragen. Hierbij is spontaniteit echter ook van groot belang. In gesprekken met een kinderwerker van De Bewaarschool werd het voorbeeld benoemd over het voetbaltoernooi. De kinderen gaven aan dat ze een toernooi wilden en er werd een datum geprikt voor de week erop. Op de bewuste dag kwam er echter niemand opdagen. Ook dit kwam terug in de resultaten van het onderzoek.

Het is van belang als er spontaan gereageerd wordt op de ideeën van de kinderen. Kinderen zijn wisselvallig en hun tijd wordt ook nog ingepland door bijvoorbeeld de moeder. Als dan een kind ineens een week later naar de tandarts moet en weer een ander heeft geen zin, heeft het organiseren weinig zin. Het is daarom belangrijk de kinderparticipatie te verbinden met de eerdergenoemde spontaniteit. Probeer nog steeds de wensen van de kinderen te inventariseren maar minder te plannen. Als je dan de wijk ingaat met de behoeften, sluit het aan bij de kinderen, aangezien ze er zelf om vragen, en is het toegankelijk voor hen die er zijn.

Spaarsystemen

Soms kan het lastig zijn om, tijdens het werken met de kinderen, ze te motiveren of de regels te handhaven. Ook zoeken sommige kinderwerkers soms naar een ingang om de kinderen bewust te maken van hun omgeving en van hun verantwoordelijkheid hiervoor. Wat hiervoor een handige inzet is, is een spaarsysteem. In het onderzoek is zo'n systeem al een aantal keer naar voren gekomen. Per instelling of project verschilt de reden waarom het ingezet wordt. In de Bolder kan zo'n systeem ook worden ingevoerd. Dit kan erg nuttig om regels beter te kunnen handhaven. Hiervan is het wel belangrijk dat de regels door of samen met de kinderen zijn gemaakt. Hierdoor worden ze meer eigen met de regels. Ook kunnen ze, bij overtreding, erop worden gewezen dat zijzelf de regels hebben gemaakt. Ook het aantal is belangrijk. Kinderen kunnen een beperkt aantal regels onthouden. Beter zijn '5 gouden regels' op een mooie poster aan de muur dan een lijst in de zak van de kinderwerker. Punten van een spaarsysteem kunnen dan bijvoorbeeld verdiend worden door zich aan de regels te houden. Ook kan het gebruikt worden om positief gedrag van de kinderen te belonen en te motiveren. Dit kan door punten te verbinden aan het helpen van andere kinderen of het samen spelen. Ook hierbij moet duidelijk zijn wat punten oplevert. Het moet voor de kinderen niet aanvoelen alsof dit op willekeurige basis gebeurt. De gespaarde punten, fiches of dergelijke kunnen ingewisseld worden voor vooraf vastgestelde beloningen. Dit kan uiteenlopen van wat lekkers, uitjes met de kinderwerkers tot lenen van 'bijzonder' speelgoed. Dit kan door de kinderwerkers in Banne Noord zelf op een realistische manier worden ingevuld.

Een bijzondere vorm van spaarsysteem was de moeite waard om even toe te lichten. In deze vorm kan er geld verdiend worden door het doen van klusjes. Dit is mogelijk als er een samenwerking is met bijvoorbeeld de gemeente of een bejaardentehuis. Deze kunnen klusjes inkopen. Bijvoorbeeld: de gemeente wil dat in bepaalde parken afval geprikt wordt. Dan kunnen ze dit als klus inkopen bij het kinderwerk. Zij betalen een bepaald bedrag aan de organisatie en deze zorgt ervoor dat de kinderwerkers met de kinderen afval gaan prikken. Dit geld kan omgezet worden in een andere, zelfbedachte, valuta voor de kinderen, die zij kunnen sparen. Dit kan omgezet worden in, bijvoorbeeld, speelgoed. Er zitten meerdere voordelen aan deze vorm van sparen. Allereerst zijn er meerdere partijen die winst beleven aan deze vorm van samenwerking. De gemeente, de kinderwerkers en de kinderen zijn alle drie partijen die hier iets positiefs uit kunnen halen. Daarnaast leren de kinderen dat er voor bepaalde dingen gespaard moet worden, niet alles is in een keer te koop. Maar ze leren ook een bijdrage te geven aan hun omgeving. Ze kunnen verantwoordelijkheid leren voor de plek waar zij wonen, voor de mensen om hen heen. Hiermee wordt de basis gelegd voor hun bijdrage aan de participatiemaatschappij. Dit alles is echter voor hen een heel leuke manier om dingen te sparen en te verdienen.

Open vizier, geheime planning

Wat ontzettend belangrijk is, is het hebben van een open vizier. Zeker met de christelijke identiteit van De Bewaarschool, en dus ook de Bolder, kan er enig wantrouwen van omstanders zijn. Banne Noord is een wijk met relatief veel islamitische gezinnen. Ouders kunnen zich, met recht, afvragen of deze kinderwerkers hun kinderen willen bekeren. Of dit nu wel of niet het geval is, het gaat erom dat dit duidelijk naar buiten toe gecommuniceerd wordt. Als de roddel bestaat dat de kinderwerkers iets anders doen dan ze zeggen, zeker op religieus gebied, is het moeilijk om van deze praat af te komen. Het wordt dus ten eerste aangeraden om hierover duidelijk te communiceren en, waar mogelijk, toestemming te vragen aan de ouders voor het werken met hun kinderen.

Het is duidelijk uit gesprekken met de medewerkers naar voren gekomen dat dit toegepast wordt binnen De Bolder. Hierover zijn dus geen verder adviezen. Er is echter een verschil tussen een open vizier en een open planning. Met de planning wordt bedoeld welke activiteiten er op de agenda staan voor het kinderwerk. Uit het onderzoek is gebleken dat verschillende instellingen gebruik maken van een geheime planning. Dit werd toegepast aangezien zij anders te maken hadden met kinderen die wegbleven omdat de activiteit niet interessant genoeg was. Het probleem hierachter was echter dat deze kinderen ook andere kinderen weg probeerden te houden bij de activiteit. Door het hanteren van een geheime planning werd dit gedrag echter een stuk verminderd. De kinderwerkers van De Bewaarschool geven aan dat de jongens in de leeftijd van 8 tot en met 12 jaar de activiteiten niet leuk genoeg vonden. Ons advies is echter om gebruik te maken van een geheime planning. Hierdoor kan je inspelen op de nieuwsgierigheid van de kinderen. Als zij zien dat er leuke activiteiten worden gedaan, willen zij de volgende activiteit niet missen. Zij kunnen echter niet van te voren al beslissen of ze het saai vinden en hierbij andere kinderen ook weghouden. Bij het kinderwerk in de zomer, waarbij de wijk ingetrokken wordt, is het misschien wel lastig toe te passen. Dit omdat het in de open lucht is en kinderen af en aan kunnen lopen. Binnen in De Bolder is het echter wel toepasselijk als er een bepaald thema wordt gevolgd met verschillende activiteiten.

Praktijklessen

Als er aan de hand van bepaalde thema's gewerkt wordt, gaat dit vaak gepaard met veel verhalen voor de kinderen. Kinderen hebben naast verhalen echter ook behoefte aan visualisatie van het thema. Hierdoor wordt het levender en blijft het beter hangen bij het kind. Daarom adviseren wij om gebruik te maken van praktijklessen. Dit houdt in dat in een gekozen thema een of meerdere praktijklessen worden verwerkt. Hiermee kan extra kracht worden gezet achter de les die in het thema verwerkt zit. De kinderwerkers kunnen dit op verschillende manieren inzetten. Een voorbeeld is het verhalen van een (Bijbel)verhaal door de kinderen. Als de kinderen moeten verbeelden wat ze horen, zal hier dieper over nagedacht moeten worden. De kans dat dit verhaal blijft hangen, is groter dan bij een verteld verhaal. Ook kan het ingevuld worden door thema's over abstracte onderwerpen, zoals vandalisme, elkaar waarderen, het onderwerp minder abstract te maken. Als er bijvoorbeeld een thema gaat over vervuiling, kan je dit omzetten in een praktijkles door bijvoorbeeld de kinderen een plek te laten vervuilen en vervolgens op te laten ruimen. Op deze manier komt het meer binnen hoeveel vervelend is dat iets vervuild wordt, dan wanneer je het verteld. Daarbij komt ook dat kinderen bij een verhaal stil moeten zitten, wat lastiger is dan in beweging zijn tijdens een praktijkles.

Afsluitend

Er kan ontzettend veel gezegd en aanbevolen worden op dit gebied. Maar toch hangt de slagingskans af van een heel belangrijk punt. De aanbevelingen die genoemd zijn, moeten gebracht en toegepast worden met liefde. Liefde voor de doelgroep en het werk. Wat in de literatuur en interviews ontzettend sterk naar voren is gekomen, is dat kinderen feilloos aanvoelen of je wel echt met ze wil werken. Ze moeten zich geliefd, gewenst en geaccepteerd voelen voordat ze vertrouwen kunnen geven. Daarom is het belangrijk dat elke kinderwerker zich ten diepste afvraagt: 'heb ik de liefde wel?'. Heb ik de liefde om alles te geven voor deze kinderen, om ze kansen te bieden die ze ergens anders niet krijgen? Ben ik bezield genoeg om te proberen een verandering te weeg te brengen in het gedrag van een kind? Als er op die vragen met een 'ja' geantwoord wordt, dan kan vol overgave met deze eerdergenoemde punten gewerkt worden. Dan is er bereidheid om te investeren zonder terug te verwachten. Dan is er kans op succes.

Veel succes en plezier!

